

PTUJSKI LIST

Politično gospodarski tednik.

Štev. 8

Ptuj, 19. februarja 1922

IV. letnik

SHOD DEMOKRATSKE STRANKE V PTUJU

Dne 5. marca tl. ob 9. uri dopoldne se vrši v dvorani „Narodnega doma“ javen shod demokratske stranke v Ptuj.

Razen drugih govorita gg. DR. KUKOVEC in DR. KRAMER, min. na r.

Vabi se ves okraj na ta shod.

ODBOR JDS.

Draginja in pomanjkanje.

Marsikdo, bodi v mestu ali na kmetih, je že lani s skrbjo gledal v bližajočo se zimo. Suša je bila lani velika ne le pri nas, nego po vsej naši državi. Razen žita je vse slabo obrodilo. Glavnih naših pridelkov, krompirja, koruze in ajde, od česar živi zlasti siromak, je bilo jako malo.

Skromno smo se hranili in varčevali, da nam živeža prehitro ne zmanjka. Pritrgavali smo si ga sebi, pritrgavali tudi živini. Mnogemu se je milo zdelo, ko ni mogel svinje tako podrediti, kakor jo je podredil v prejšnjih letih.

Tako je minil božič, prišlo je novo leto. Kdor je imel male zaloge živeža, jih je skoro že vse porabil. Kdor je imel nekoliko večje zaloge, so se mu že tudi precej stanjšale. Celo oni, ki je v dobrih letih kaj odprodal, ne misli letos na to.

Glad se je priplazil v marsikatero gospodinjstvo. Idimo nekoliko med siromašne kočarje, zlasti po Halozah, pa bomo videli vse polno obrazov, ki so blede in shujšani. Na prvi mah se jim pozna, da ne jedo dovolj. Odtod njihova mršavost. Poglejmo samo otroke po šolah! Deca bi morala imeti polna, rdeča lica z brezskrbnim nasmehom okoli ust. A kaj vidimo sedaj? Suh, blede obrazi z napol ugaslimi očmi ti gledajo naproti.

Stariši gledajo, da bi kaj zaslužili. A kaj jim pomaga zaslužek? Navadno itak ni velik in če si tudi s trudom in stradanjem kaj prihranijo, je vse tako drago, da je treba zopet dalje gladovati in trpeti. Srečni so še oni, kateri imajo usmiljene gospodarje, ki jim mesto denarja pomorejo z živili.

Poleg vsega tega je pritislila letos še huda zima. Da vzdržimo mraz, bi se morali boljše hraniti pa tudi toplejše oblačiti. Ali letos je to za mnoge nemogoče. Dohodki so tako mali, draginja pa tolika, da si ni mogoče nabaviti niti potrebne hrane niti primerne obleke.

Žalostna je sedanost, a laže bi jo trpeli, ko bi vedeli, da kmalu neha in da pride boljša bodočnost. Toda ne obeta se nam boljše bodočnost, bati se je narobe, da bo bližnja prihodnost še hujša.

Živeža ni nikjer v izobilju. Kolikor ga pa pride na prodaj, je drag, da si ga moremo omisliti komaj za najnujnejše vsakdanje potrebe. Razen tega postaja pa še od dne do dne dražji. Ako se bodo življenske potrebščine vedno dalje dražile, bodo v resnici za mnoge nedosežne.

Preči pa še druga nevarnost za bodočnost.

V stiski človek porabi, kar ima. Saj mora gledati, da si ohrani vsaj golo življenje. V stiski bo porabil tudi blago, namenjeno za setev. In ko pride spomladi čas za setev, ne bo krompirja, ne fižola, da bi ga posadil. Ako ga pa ne posadi, o čem naj živi prihodnjo zimo?

V tem oziru bi bilo treba kaj storiti. Mnogo lahko store in že tudi delajo večji posestniki, ki so več pridelali in imajo večje zaloge. Ti naj pomagajo onim siromakom, kateri hodijo k njim delat. Pomagajo naj jim sedaj s hrano, kasneje pa jim omogočijo, da si nasade potrebne množine hranil. Pred očmi morajo imeti ti srečnejši posestniki, da so jim pripomogli do njihovih zalog prav siromašni prebivalci s svojim delom. Brez njih bi večja posestva ostala neobdelana, pridelek lastnih rok bi bil jako mali.

Česar bi pa posestniki sami ne mogli storiti, za to bi morala poskrbeti javna oblast. Njihova dolžnost je, da podpirajo prebivalstvo svojega okraja. Ako pomagajo potrebnim slojem, skrbe ne le za nje, nego za vse, zakaj v gospodarskem življenju smo navezani vsi drug na drugega.

Gospodarstvo.

Pretok vina.

Vino pretakamo, da se čisti in zori. Zato je tudi pravilno pretakanje ob pravem času glavni pogoj umnega kletarstva, brez katerega ni dobre kapljice.

Pri pretakanju ločimo drože od vlna, ki ga ob enem zračimo, kadar je treba, da hitreje zori. Pri vsakokratnem pretakanju pa se še vedno vsede nekaj gošče, ki jo je treba s sledečim pretakanjem zopet ločiti od vina. Čim večkrat se vino prve čase pretoči, tem preje je čisto in stanovitno ter sposobno za buteljke.

Posebno važno je prvo pretakanje, ki se naj vrši po končanem burnem vrenju, ko se prične vino čistiti, to je nekako od konca novembra pa do sredine svečana. Lahka in malo kisline vsebujoča vina je pretakati preje, kakor močna ali pa kislina vina. Na vsak način pa je vino prvokrat pretočiti pred koncem zime. Tako je sedaj za lanski pridelek zadnji čas, da ga prvokrat pretočimo, sicer se prično drože razkrajati in tako vino dobi okus po drožeh, ostane rado motno, včasih tudi greni ali pa se vleče, to je teče, kakor olje. Okus po drožeh se že tu in tam pri nepretočenem vinu lahko opazuje; dokaz, da bi to vino moralo biti že zdavnej pretočeno.

Vino brez napake se naj razpršeno pretoči v zdravo, snažno, toda nezažveplano posodo. Vino, pri katerem se čuti kakoršnakoli napaka, jo pa pretočiti v nekoliko zažveplan sod.

Drugokrat bo treba vino pretočiti v mesecu marcu ali aprilu, na vsak način pa predno se prične v kleti toplota dvigati, da se pravočasno izloči gošča, ki bi se sicer razkrajala ter pri ponovnem vrenju vzdignila in vsled tega dala vinu slab okus in motno barvo.

Tretjekrat se naj pretaka pred ali po trgatvi, ko se bo vino, ki bo poleti še vrelo, že popolnoma sčistilo.

Ako je treba zorenje vina pospešiti, recimo za buteljke, tedaj se naj vino v pričetku prihodnje zime pretoči četrto pretakanje v enem letu opusti, da obdrži vino sveži, rezki, konzumentom v sedanjem času prijazni okus. Zupanc.

Ozimine pod snežno skorjo v nevarnosti! Ako snežna skorja dalj časa pokriva ozimino in jim tako odteguje potrebni sveži zrak, tedaj je nevarnost velika, da splesnivijo, oziroma segnijejo. Posebno letos se je bati, ker je po južnem vremenu sneg kar čez noč zopet zmrznil ter vrh tega padel novi sneg. In sedaj pokriva nepredirna odeja ozimino, ki se bodo zadušile, ako ne dobé pravočasno zraka. Neobhodno potrebno je, da se snežna skorja na ta ali oni način predre bodisi z valarjem ali brano ali pa s tem, da se po ganja čez ozimna polja živino, ako je ta vstani predirati skorjo s svojo težo. Zupanc.

Prijava vinskega pridelka kupljenega vina. Poroča se nam, da je ministristvo za finance odredilo, da se proizvajalci vina v Sloveniji zavezani v roku 10 dni od dneva, ko so izprešali vino, prijaviti pridobljeno količino vina finančni kontroli. Proizvajalci vina, ki opuste to prijavo, kakor tudi oni, ki ne prijavijo finančni kontroli prodane količine vina pred prodajo kupcu, se kaznujejo radi prestopka zoper red po čl. 85 troš. pravilnik (kazen 100 din. in ob vsaki ponovitvi 300 din.) Kupci vina pa, ki ne prijavijo kupljene količine vina pristojnemu oblastvu, pri katerem je plačati trošarino (oddelku finančne kontrole), se smatrajo za tihotapce in so podvrženi kazni iz člena 77 troš. prav. Ta kazen znaša, razen redne trošarine in zaplembe blaga 5—10kratni znesek prikrajšane trošarine.

Kako zamašiš sod, ki moči? Vinogradnik piše: Iz osebnega izkustva mi je znano še eno sredstvo, kako naglo in poceni zamašiti sod, ki toči. Vinski kamen se stolče v prah, temu se pridene ravno toliko gašenega apna, oboje se dobro zmeša, sod do suhega obriše in s to zmesjo zamaže. To delo se pa mora naglo izvršiti, ker se ta zmes hitro strdi.

Vinski sodi, ki so bili dolgo prazni in večkrat žveplani, vsebujejo veliko množino žveplene kisline, ki se je od žveplanja v lesu nabrala. Ako se vlije v tak sod vinski mošt, se žveplena kislina razkroji, vino dobi grd okus in vre jako po malem. Take sode je treba teden dni pred branjem s čisto vodo

napolniti, da se žveplena kislina odtopi in z vodo izlije.

Snaženje in redčenje sadnega drevja. Čas za to opravilo se približuje. Kakor hitro bo izginil z drevja sneg, bomo lahko šli na to važno delo. Pripravimo si sedaj že škarje, žagice, lestve itd., da bomo lahko šli ob primernem času takoj na delo.

Dopisi.

Sestanek demokratov se vrši v torek, dne 21. februarja 1922 ob 8. uri zvečer v drugi sobi gostilne „Vinaria“. Na vsporedu je razgovor o raznih aktualnih vprašanji.

Novo trgovino z mešanim blagom in deželimi pridelki sta otvorila gg. Milko Senčar in Vavpotič v prostorih konzumnega društva. Stem je nastala nova velika tržnica, katere lastnika sta izrazita pridna delavca v naših narodnih vrstah še iz predvojne dobe. V vseh društvi člana se uveljavljata posebej v posameznih, v kolikor je to le mogoče. Kot trgovca ju poznamo v vseh ozirih in ter jima prorokujemo lepo sedanost in najlepšo bodočnost.

G. dr. Tone Gosak daroval je za zgradbo Sokolskega doma v Ptujju 500 K. Za veliku dušen dar mu izreka Sokol najtoplejšo zahvalo.

Za Jugoslavensko Matico je daroval gosp. Rudolf Ilovšek, davčni upravitelj v p. in posestnik pri Sv. Vidu 100 K, za kar izreka podružnica Jug. Matice v Ptujju najgorkejšo zahvalo.

Dijaški kuhinji v Ptujju so darovali: Ilovšek Rudolf, posestnik in davčni uprav. v p. 200 K; Brenčič Alojzij 227 K kot njemu pripadajoči del prestalega Občnega vojnega društva; okrajni zastop ptujski 4000 K; dr. Lastavec 120 K, Satler 100 K. Hvala.

„Črna roka.“ V nedeljo, 19. t. m. ob 5. in 8. uri se predvaja III. in v sredo 22. in četrtek 23. t. m. IV. epoha ameriškega filma „Črna roka.“

Hum pri Ormožu. Ob gostovanju Vtičar-Lesjak je nabral nadučitelj Anton Porekar za Dijaško kuhinjo v Mariboru znesek 336 K, kateri je bil odposlan svojemu namenu.

Meteorološka postaja na drž. vinarški in sadjarski šoli v Mariboru je bila doslej opremljena z navadnimi vremenskimi aparati (barometer, termometer, maksimum-in minimum-termometer, vlažni termometer, priprave za merjenje padavin in solnca); nedavno jo je drž. zavod za meteorologijo in geodinamiko

v Ljubljani izpopolnil s prvovrstnimi registrirajočimi instrumenti (barograf, termograf in higrograf. Razen tega se je nabavil še termometer za določevanje mraza v naprej. Tako je postala ta vremenska postaja meteorološki observatorij višjega reda. Početkom tega stoletja je bilo na svetu okoli 30.000 vremenskih postaj, in sicer okroglo 400 postaj prvega, 3000 drugega, 7000 tretjega in 19600 četrtega reda. Mariborska spada k prvi skupini, kar znači lep napredek za naše skromne prilike na tem zlasti tudi za naše kmetijstvo važnem polju.

Zdravniška spričevala. Prosilci za sprejem v kmetijske šole morajo dokazati z zdravniškim spričevalom, da so zdravi. Zdravniška spričevala se pa izdajajo v splošnem lahko-miselno, kar tjavendan vsakemu zanimancu. Posledica tega je, da je med sprejetimi učenci redno cela vrsta učencev z raznimi boleznimi, ki jih ne usposabljaajo za kmetijsko-strokovno izobrazbo v internatu. Temu se mora radikalno odpemoči. Predvsem se pa mora priporočati nekterim zdravnikom več vestnosti. Tako so se n. pr. na vinarški in sadjarski šoli v Mariboru letos ugotovile pri učencih naslednje bolezni, ki so jih prinesli s seboj poleg dovoljnih zdravniških spričeval: katari pljučnih vršičkov, srčne napa-ke, skrivljenje hrbtenice, angleški udje (rha-chitis), živčne bolezni (nevrastenija), velike golše (struma), kila itd. Naravno, da taki mladeniči tudi težje prebijejo morebitne epi-demične bolezni, kakor je bila nedavno na-stopila in se po bliskavo razširila v zavodu španska influenza. Ta je medtem ponehala vsled vestne vstrajnosti zavodovega zdravni-ka in dobre oskrbe v zavodu, kakor bi jo učenci na domu sploh ne mogli imeti. In še se najdejo stariši z raznimi očitaji. Baš v kmetijskih šolah se opaža, da se zdravstvene prilike v kmetiskem ljudstvu zelo poslabšuje-jo, kar dokazuje, da se za higijeno po deželi stori veliko premalo. Nekaj več smotrene javne brige in idealizma bi tudi na tem pol-ju ne škodilo. Gre za dobrobit naroda in države.

Politične vesti.

Gonja proti ministru Svetozarju Pribičeviću. Prosvetni minister Pribičević, ki je lani vo-dil nekaj časa tudi posle notranjega mini-strstva, je nekterim politikom hrvatskim trn v peti. Na vsak način bi ga radi odstranili. Ker na pošten način tega ne morejo doseči, so te

vil: tri velike cerkve, tri šole, tri studence, tri gostilnice, tri mostove, tri ladje in tri bolnice. Vsaki cerkvi sem kupil po tri zvonove, vsaki šoli sem plačal tri učitelje in vsaki bolnici po tri zdravnike.“

Sveti Sava mu na to reče:

„Lepa so tvoja dela: cerkev je treba, da v njih ljudje Boga molijo; šol je treba, da se v njih deca uči vsega onega, kar je dobro; studenci so potrebni, da se v njih meščani in potniki napijo lepe in čiste vode; gostilne so potrebne, da se v nje zateko potniki; mostovi so potrebni, da se ljudje ne mučijo po globokih rekah; ladje so po-trebne, da preneso potnike preko velikih vod; bolnice so potrebne, da se v njih zdra-vijo bolniki; zvonovi so potrebni, da razgla-sajo službo božjo in vabijo ljudi v cerkev; učitelji so potrebni, da navajajo deco k delu, poštenju in znanju; zdravniki so potrebni, da čuvajo narodno zdravje in narodno živ-ljenje.“

Po tem se obrne sv. Sava k mlajšemu trgovcu pa ga vpraša:

„A kaj si ti storil v teh treh letih?“

Mlajši trgovec mu reče:

„Sveti škof! Glej, vse ti povem po vrsti. Ko sem prišel v prvo vasi, je neki pot-nik z vozom in voli obtičal v blatu; pomo-rem mu, da izide iz njega. V drugi vasi se je nekemu vaščanu užgala hiša; ko bi mene ne bilo, bi bila zgorela on in njegova družina. V tretji vasi sem potegnil

dni priobčili pismo nekega Hercigonje, v kte-rem se namigava, da je Pribičević hotel umoriti Radića. Noben pošten človek tega ne veruje. Ne Pribičević Radića, nego zlobni Pribičevi nasprotniki bi radi s takim ostud-nim podtikanjem škodili Pribičeviću.

Finančni odbor sprejel dvanajstine. V finanč-nem odboru je končana razprava o dvanaj-stinah za marec in april. Finančni minister je pristal na to, da se za vzdržavanje bol-nic dovolijo izredni krediti in sicer 1.700.000 Din. za Srbijo in Črno goro, 1 milijon pa za druge kraje.

Radićev memorandum. Poslanci Hrvatske-ga bloka so pod Radićevim vodstvom sestavili in podpisali neko spomenico (memoran-dum), da ga izroče udeležnikom genevske konference. Namen spomenice je, izzvati po-sredovanje evropskih velesil, da se zruši se-danja država Srbov, Hrvatov in Slovencev in na njenih razvalinah postavi samostojna republika Hrvatska, ki bi bila, če ni druga-če mogoče, pripravljena stopiti v mednarod-no zajednico s Srbi in Slovenci. Spomenica po svoje opisuje postanek Jugoslavije in po svoje slika sedanje razmere v državi. Vse prikroji na to, da so Hrvati teptani in ogro-ženi v svojem narodnem obstanku. Zato se obračajo na evropsko javnost, na genevsko konferenco, ki je pa že vnaprej določila, da se ne bo vtikala v notranjo ustavno uredi-tev in upravo poedinih držav.

Genevska konferenca. Dne 8. marca bi se imela sestati v Genovi mednarodna gospo-darska konferenca. Udeležile bi se je naj v prvi vrsti vse evropske države, katerih gospo-darstvo je radi vojne razruvano, pa tudi za-stopniki iz drugih delov sveta, ki so priza-deti pri urejenju evropskih gospodarskih raz-mer. Vse evropske države se skrbno priprav-ljajo za to konferenco. V svojih zahtevah pa se večkrat močno razlikujejo in ogrožajo ne samo uspeh, nego celo vršitev genevske kon-ference. Naša država bi imela 2 zastopnika.

Dr. Beneš v Parizu. Češki zunanji mini-ster dr. Beneš je odšel v Pariz, odkoder me-ni iti tudi v London. Listi mnogo pišejo o tem potovanju. Menijo, da Beneš noče samo razložiti stanje srednje evropskih držav, zla-sti male antante, nego da bi naj posredoval tudi med Parizom in Londonom. Jedro raz-govorov pa je vsekakor gospodarska ureditev srednje Evrope.

Čitajte in „Ptujski list.“ razširjajte

Sveti Sava in dva bogotaša.

Nekoč prideta dva bogata človeka k sve-temu Savi ter mu rečeta: „Sveti škof! Bo-gata sva ter imava vsega dosti. Delala sva, pa nama je Bog dal. Znava, da prejde tudi to najino bogastvo. Ne bo dolgo trajalo, ka-kor tudi ostala niso dolgo trajala. Za časa najinega življenja in bogastva bi želela, da napraviva kako dobro delo, pa sva prišla k tebi, da nama ti poveš, ktera so najboljša dela.“

„Jaz vama nočem sedaj tega praviti“, reče bogatašema sveti Sava. „Toda idita po svetu in delajta dobra dela. Po treh letih pa se vrnita, pa vama šele tedaj povem, ali sta storila dobro ali zlo.“

Bogataša sta poslušala svetega Savo. Vzela sta dosti denarja ter se napravila na pot, da delata med svetom dobra dela. Da se ne bi kje med potem srečala, krene eden njiju na vshod, a drugi na sever. . . Tako sta po svetu potovala in delala narodu do-bra dela. Po treh letih se vrneta domov.

Ko prideta k svetemu Savi, da mu po-vesta, kaj sta delala in kje sta bila v treh letih, reče sveti Sava starejšemu:

„Kaj si ti storil?“

Starejši trgovec mu reče:

„Sveti škof! V teh treh letih sem potoval po svetu pa sem za svoj denar napra-

malo dete izpred voza, ki ga je že hotel povoziti. V četrti vasi sem skrbel sedem dni in sedem noči za siromašnega bolnika, ki ni imel nikogar razen dveh malih otročičev. V peti vasi sem rešil iz vodnjaka dete, ki bi tisti čas utonilo. V šesti vasi sem pregnal razbojniko izpred hiše velikega bogataša. V sedmi vasi sem vcepil in posadil poleg pota tri lepe in plemenite hruške. V osmi vasi sem ubranil slabega pred močnim, ki ga je hotel ubiti. V deveti vasi sem popravil zapuščen studenec poleg velike ceste. V deseti vasi sem nahranil ubega starca in mu razen tega dal svoj plašč in svoje opanke. V enajsti vasi sem pokazal pot v bližnje mesto nekim tujcem. V dvanajsti vasi sem našel in dal polno možnjo denarja človeku, ki jo je bil izgubil, in to prav onemu človeku, ki me prejšnji večer ni hotel prenočiti. Nazadnje sem v nekem mestu razdelil revežem ves denar, ki sem ga bil s seboj vzal, tako da sem prišel domov brez vinarja.“

Razveseli se sveti Sava radi toliko dobrih del mlajšega trgovca pa ga objame, poljubi in mu reče:

„Da si mi živ, sinko, in da bi imel veliko srečo. Dobra dela moreš ustvarjati z denarjem kakor tudi z dejanjem. Ali dobra dela, ust-varjena z denarjem, so manjša od dobrih del, ki jih storiš s svojim trudom, je več vredno, nego kar storiš s svojim denarjem. Tvoja dela so torej boljša od del tvojega tovariša.“